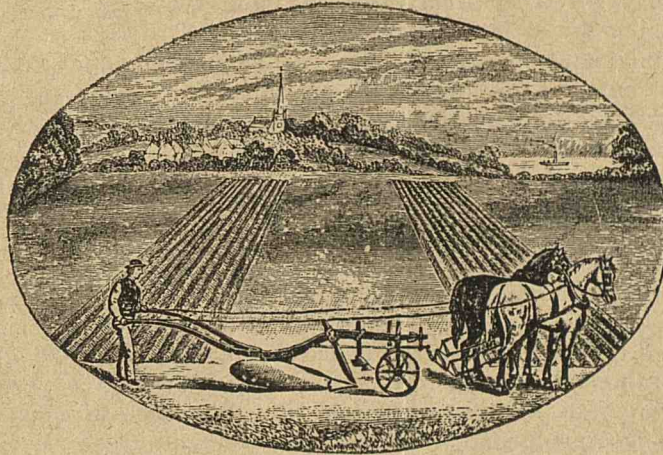

GAZETA SĂTĂNULUI

FÓIA
CUNOȘCINTELOR TREBUINCIOSE
POPORULUI

ESE LA 5 SI 20 A FIE-CAREI LUNI

GAZETA SĂTĂNULUI
—
este o fœe populară al cãrei scop e: în-
struarea, înformarea și moralizarea po-
porului Român prin publicarea materie-
lor alese și variate.

GAZETA SĂTĂNULUI
—
formeză la sfârșitul fie-cãrui an un fru-
mos volum, împodohit cu gravuri înte-
resante, având tabla de materii și co-
porta.

ABONAMENTELE:

Pentru un an **10** lei; pentru străinătate **12** lei; pentru Transilvania, **5** florini.
Abonamentele încep de la numărul I-ii al fie-cãrui an, se plătesc înainte și nu se
fac de cât pe un an.

ANUNCIURILE:

Un loc de 2 centimetre lățime pe 7 centimetre lungime, pentru o inserare, lei **3**. A-
celași loc, pentru 3 inserțiuni, lei **7**; pentru 6 inserțiuni lei **10**; iar pentru un an lei **30**.

Dacă locul se ia *îndoit* se face scãdēmînt de o *pãtrime*; dacã se ea *întreit* de mare se
face scãdēmînt de o *treime*; dacã se ea un spațiu și mai mare se face scãdēmînt de *jumẽ-
tate* din întregul cost al locurilor ce coprinde. — Fie-care persoană ce publicã anunțuri
primește *gratis* revista în tot timpul cât se inserã acele anunțuri. — Anunțurile pen-
tru *Gazeta Sătãnului* se publicã *numai* pe paginile copertei fie-cãrui număr.

A se adresa tot ce priveșce Redacția și Administrația, Directorului-fondator și pro-
prietar al GAZETEI SĂTĂNULUI C. C. Dateulescu, Rîmnicu-Sărat.

Inșciintări. Câte-ceva asupra raportului D-lor N. Andronescu adresat Ministerului agriculturii, relativ la călătoria prin țară a d-lui profesor Dr. C. Freitag: *Un medic veterinar.* — La țară *U. Cariadi.* — Insectele care strică foiele și rădăcinile cerealelor (urmare): *C. C. Datculescu.* — Despre lapte și aparatele de lăptărie (urmare): *D.* — Igiena, despre atărnarea bólelor de la climă și despre aclimatașiune: *Dr. Octaviu Blasiu.* — Păstrarea fructelor iarna: *C. C. D.* — 1885 Apa trece pietrele râmân: *Maria Datculescu.* — Din țară: *Sătucenul.* — Din localitate: *C.* — Bibliografie, doi exilași Nicolae și Alexandru Ciureu: *Un alt prietin al familiei Ciurcu.* — Anunciuri. —

PENTRU DOMNII CETITORI.

Numărul acesta e cel de pe urmă număr din an. II al *Gazetei Săténului.*

Cu numărul viitor revista intră în al III-lea an.

Deci datori suntem a mulțumi abonaților buni de plată, colaboratorilor și confrăților noștri pentru concursul ce ni 'l-au dat, rugându-i a ne da și pe viitor puternicul D-lor sprijin.

Mărturisim, însă, cu părere de rău, că mare parte dintre cei ce-au priimit diarul tot anul, ba unii chér doi ani, nu ne-au achitat abonamentul, din care pricină Direcțiunea acestui diar e în deficit. În adevăr cetitorii noștri au observat câtă dorință avem d'a da avênt acêstei reviste care are un scop ast-fel de bun, și cât s'a îmbunătățit »Gazeta Săténului» anul al doilea, care coprinde îndoită materie ca an. I.

Suplimentele s'au succedat mai într'una. Materiele tratate au devenit, din-ee-în-ce, mai numeroșe și variate.

Cât pentru gravuri, socotim că *Gazeta Săténului* e unica publicașiune care sê fi dat, în România, gravuri așa de curate, interesante și numeroșe.

În fine, credem, că ne-am ținut de promisiunea d'a scôte diarul regulat și d'a da materie și gravuri mai multe și mai variate ca în an. I.

Tôte aceste îmbunătășiiri au cerut mari cheltueli — cu tôte că toți câți au scris în acest diar au lucrat cu totul gratuit. — Directorul acestei gazete care singur, cu concursul abonamentelor incasate dela unii din abonași, singur a dus tôte greutățile ce cere o gazetă ilustrată și care sê iasă la cês și di.

Pentru a fi mai liberi în mișcările nôte, pentru a evita or-ce pedică de or-ce natură care sê ne silêscă d'a nu scôte diarul regulat, curat și sê întreprindem or-ce ameliorare, Directorul *Gazetei Săténului* a întreținut și întreține, în micul oraș Rîmnicu-Sarat (unde lucrări tipografice particulare nu sunt mai de loc) uă tipografie proprie și cu lucrători speciali, cărora le datorăm în mare parte, acurateța cu care ese diarul acesta.

Tôte acestea precum și marele tiragiu al fie-cărui număr, cer mari sacrificiuri.

Directorul *Gazetei Săténului*, deși 'și paralisêsă mult afacerile sale proprii, deși a devenit sclavul »diarului», deși de multe ori bolnav și lăsând la o parte tôte afacerile sale personale, scrie, corectêsă, aranjêsă materiile și în fine duce în spinare tôte sarcinele morale și materiale cunoscute numai de cei ce scot diare, în fine de și 'și cheltueșce banii sêi, dar — amărât, nu e vorba, vădând în țara Românescă atâta indiferentism, atâtea ómeni ce 'și însușesc munca și banul altuia! — nu se va opri și, cu or-ce sacrificii de sănătate, timp și bani, va scôte înainte *Gazeta Săténului*, tot cu aceiași programă ca înainte.

Ómenii de inimă — cari vêd cât e de necesară, nu numai săténului dar or-cărui agricultor din România, fôea acêsta — sê 'i dea concursul, ca mărindu-se numărul abonaților buni de plată [câci de cei alți am avut destui în an. II), cel puțin în an. III sê êsă cheltuețele materiale ale diarului și sê nu se mai pôta dice de strêini că Românul e așa de ignorant și nepăsător în cât nu e în stare a susține o fôe *trebuinciosă* instruirii lui și pentru care strêinii, numai din un județ, fac pentru un asemenea diar de la dânși în atîta că editorii asemeneai publicașiuni fac averi numai din abonamente și anunciuri, iar nu ca la noi sê nu scôtă cel puțin costul tiparului.

În'adevăr, lucru trist în România când am ajuns să vedem lumea obicinuid a numi „nebuni“ ómenii cari cutêsă a scôte diare alt-fel ca de cele menite a susține un grup politic, și cari 'și perd sănătatea, vremea și banii pentru... a'și păstra independența, a lumina, instrui și informa cetitorul

Peste un an vom spune dacă au dreptate acei »positivi« și »disulusionași de țara lor« și dacă mai avem în România d'ajuns ómeni de inimă cari sê pôta susține, uă fôe conșcinciosă și utilă!

Numărul acesta coprinde coperta sub care abonași vor colecționa an. II. Numărul viitor va coprinde tabla de materii a an. II.

Sunt rugași toți cari nu voese a mai plăti abonamentul pe anul III, la acêstă fôe, sê oprêscă tabla de materii din No. viitor și să ne înapoede numărul sau sê ne înștiințede înainte de 1 Februarie. Alt-mintrelea 'i vom socoti ca abonași.

Câte-ceva asupra raportului d-lui N. Andronescu adresat ministerului agriculturii, relativ la călătoria prin țară a d-lui profesor Dr. C. Freytag.

M'am hotărât ca să scriu aceste câte-va rînduri, nu din orgoliu, nici din ură; ci numai că am crezut de datorie că a venit momentul să ridic din nou, și puțin, colțul vălului și să demonstrăm că principiile arătate de d-l Dr. Freytag, relativ la ameliorarea animalelor în țară, reproduse în jurnalul *România Liberă* de la 11²³ Ianuarie 1886, sunt cu mici modifițiuni vechile principii susținute de Buffon și Bourgelat, cari credeu că există un prototip nevariabil, pe care basându-se, recomandau amestecarea raselor. Tot astfel și mult onoratul profesor Freytag, după ce pe socotéla Țerei se preumblă, termină recomandând amestecarea raselor și grajduri bune; fără să se țină socotélă că de mult s'a dovedit, încă de pe la finele secolului trecut, că: *Le croisement ne forme pas les races; il les détruit*, (încrucișările nu formésă rase, ci le destruge).

Dacă mă încerc a face câte-va reflecțiuni cutezătore, este în scop de a arăta că și în mijlocul nostru social să pot găsi câte-va capete, acoperite cu vâlul uitărei; și rog, ca cei cu cinstea personificată, înțelepți strașnici și erudiți consumați, să nu se supere, ci din contra să mi permită să cuget și să vorbesc în numele științei, adică în numele experienței grămădite, dacă nu în capul meu, dar cel puțin în bibliotecile omenirii.

Deși faptele unor asemenea soiuri de ómeni vorbesc de sine, totuși pentru a nu fi greșiți în părerile noastre, să intrăm în óre-cari comentarii, ca să ne putem mai bine da sémă de principiile care hotăresc pe unii ómeni, către un sfîrșit cam tragic și pôte prea trist pentru ei.

Pentru a fi mai explicit, dic: că, dacă țara, fatalmente, s'a confiat, în detrimentul veterinarilor din țară, u-

nui străin, apoi succesul, nu pôte fi de cât onórea ce 'i-s'a făcut, de óre-ce principiile citate sunt întemeiate pe scóla unei rutine învechite, a spiritului de imitație și de maimuțărélă, care nu ne permite a întinde orizontul vederilor nóstre, dincolo de cele ce le vedem și le auđim ńilnic.

Când ne găsăm rătăcind în acéstă cale, creerul nostru nu are de cât funcțiunea unei mașine; sentimentele, idei mai înaintate, idealuri mai puternice nu pot fi mistuite, de óre-ce în liniile lor de purtare nu urméză altă lege de cât aceea a învechitei obicinuinți, în care trăesc; totul la ei să mărginește într'o viață cu desăvêrșire automată, în care fisicul lor jócă rolul unei locomotive, a cărei linie de purtare: nu mai este iubirea de progres al națiunii, ci vechea poveste, rutinară: *onóre și bani!*

Pentru mine însă, numai atunci voi dice unui străin: este veterinar sau zootehnist pentru țara nóstră, când nu mai e considerat ca o mașină, ci vede, aude, simte românește, și dă socotélă cu deaménuntul de tot ce 'l înconjóră; când sentimentele mari, idealurile înalte, jócă un rol în viața sa, prin aceea că el 'și alege drumul pe care 'l culege de ori-unde 'l-ar găsi, cumpănește cele auđite, trece ori-ce idee prin filiera judecătii sale; și după ce a priceput'o bine, numai atunci cuteađă să 'și-o însușiască.

Apoi, d-l profesor Dr. Freytag admite în principiu*), că defectele să amelioréđă cu cât vom împreuna animalele, ce vom cumpăra din afară, dacă se pôte din Austria, Prusia și chiar din Franca și Anglia.

Fără îndoială că aceste teorii sunt împrumutate prin tradițiune de la Medicina-umană, de óre-ce se vede scris că: populațiunea aflată în orașele mari și mai cu deosebire pe la porturi, unde se găsesc mulți voiajori, mulți străini și cari prin măritișuri furtuice, dau nascere celebrităților. Astăđi însă nu mă îndoesc că elita medicală Română,

*) Veđi „România Liberă“ No. 2533 din 11 Ian. 1886.

'mi va permite a dice: că numai dintr'un măritiş furtuit nu va putea eşi un geniu, după cum dintr'o ôie nu va eşi o capră. Geniul are nevoie de studii şi condiţiuni igienice etc. De vom a avea cai buni, boi, oi etc. să le îngrijim mai bine, căci sacul cu ověz formэдă calul şi pe urmă „maman şi papa.“

Pentru a se vedea mai bine adevărul susţinut, citeş: (veđi „R.-Liberă“) „D-l Dr. Freytag a cules, dice în raport, un bogat material pentru scopul de a stabili dacă rasa *arabă* sau *engleză* este mai proprie unei încru-cişări cu rasa nóstră cabalină şi în măsură cu trebuinţele nóstre.“ Pentru cei profani s'ar crede ca multă muncă de cabinet, vorbă să fie, trebuie d-lui Dr. pentru a se pronuncia, care cal este mai bun pentru a-l alege şi a încru-cişa rasa (pentru detaliuri asupra acestui punct. veđi pag. 114 şi următóarele din cartea întitulată: „principalele fapte zootehnice“) şi atunci se va vedea adevărul, cu alte cuvinte valórea celor scrise mai sus.

D-l Dr. ne vorbeşte prin raportul d-sale, despre ameliorarea cailor nóstri, cu atâta precizie, ca şi cum s'ar vorbi de fabricarea unui cal din cocă; cei maturi să judece, şi cei ce n'au experienţa lucrului se pot convinge, dacă ar cumpăra 2 sau 3 epe bune să le dea la armăsari buni, şi atunci vor vedea cum se ameliorэдă, şi în urmă să apreciese cuvântul „amelioraţiune.“

Cuvântul „amelioraţiune“ are multă greutate în sine însuşi, şi când se scrie negru pe alb că d-l Dr. 'şi rezervă dreptul a se gândi şi în urmă să se pronunţe dacă calul arab sau englez *va putea ameliora rasa cailor* în ţară, aceasta este cu totul copilărese. Tótă lumea, ce se ocupă, ştie cum să formэдă rasele, sau mai bine care sunt cauzele de formaţiune, a raselor, şi care nu ştie încă să aiba puţină răbdare şi să citescă cele ce urmeэдă: Cauzele de formaţiune a raselor sunt,

dice un autor: 1-*iu Mediul*, 2-*lea Hereditatea*, 3-*lea Selectiunea*.

Mediul produce variaţiunile.

Hereditatea le transmite.

Selectiunea le grupeэдă şi le uniformэдă.

Iată adevăratele cauze care formэдă rasele, iar nu calul englez sau arab. Cunoscute acestea putem şti ce valóre ştiinţifică putem da aşteptărei răspunsului.

Tot d-l Dr. dice că, „pentru a creşte boi pentru muncă, carne, şi de lapte ar putea fi urmată la noi cu cel mai mare succes.“ Ciudată mi se pare această apreciere, de ôre-ce tótă lumea ştie că *fabricaţiunea să face dupe cerinţe*, [consumaţie]; apoi, așa cum stau astăđi vitele cornute, n'au căutare, şi Românul n'are nici ce le da să mănânce, să ne mai luăm dupe d-l Dr. să formăm boi graşi (dupe cum a pof-tit o princesă din occident a avea de crăciun un bou gras)! Ameliorarea vitelor cornute la noi în ţară se va face numai atunci când se va îmbunătăţi agricultura, şi se vor strimta locurile, ca ast-fel un proprietar sau arendaş, să ție numai 4 sau 8 boi de muncă, iar nu ca astăđi câte 400 capete, pe care le încredinţэдă unui văcar; în'acea ce priveşte boi graşi, să n'ai-bă frică d-l Dr., că numai să se plă-tescă bine, şi să se întrebe, că îndată vor fi de ajuns.

Aşa dar să nu ne grăbim numai cu un progres, căci e în zadar, de ôre-ce adevăratul progres şi ameliorarea animalelor va resulta nu din cele ce ne spune d-l Dr., dar din rezultatul progresului tuturor specialităţilor.

În zadar strigăm ameliorarea animalelor, şi ne plângem că săténul nu îngrijeşte de animalele sale; ei bine, cu toţii ştim, de la mic până la mare, că săténul 'şi creşte şi întreţine copiii şi nevasta sa întocmai ca ómenii cu totul primitivi (epoca pastorală); apoi, dacă el, săteanul, *nu să îngrijeşte încă pe sine însuşi*, nu are el pentru dânsul ce mânca şi unde locui

ca om, cum venim a'i cere să îngrijescă de boi, cai etc.

Cu mult interes aş fi priimit studiile şi aprecierile d-lui Dr., când în loc să ne trimită să dăm bani pe cai, oi etc. străinilor, să ne fi sfătuit: Luminează-te de vrei să fii luminat! Să mă explic: Instruiţi generaţiunile sau mai bine răspândiţi în popor cunoştinţele asupra *economiei generale, noţiuni de economia agricolă şi terminaţi cu studiul economiei animale*, în acest cas aprobam şi diceam: ne doreşte binele.

În ceea ce priveşte originea boilor noştri mi se pare tórte nenaturală, aprecierea d-lui Dr., ci curat spirituală; aci boii româneşti descind din *Bos desertorum*, aci din *bos primigenius*, aci reese, dice d-l raportor, din observaţiunile d-lui Dr. Freytag, că există şi sânge African, din *zebus Africa*.

Săracul sânge african, cum a mai putut să se mai planteze şi el de d-l Dr., tocmai în România; să ne erte d-l Dr., dar eu ştiu că sângele nu este alt-ceva de cât un produs al *hranei şi aerului*, şi că sângele să schimbe tot-d'a-una dupe influenţele la care animalele sunt espuse (fără a vorbi de maladii). Aceste din urmă aprecieri nu sunt de cât o adevărată metafizică, şi este uşor de înţeles ca unde vechea rutină a predominat metafizica a guvernănat.

Mare gâcitor trebuie să fie d-l Dr. când afirmă că noi în ţară avem boi cu sânge aci din „bos desertorum,” aci din „bos primigenius,” aci din „zebus africa,” acestea mă face să mă îngrijesc că rătăcirea cea din urmă să nu fie mai rea ca cea dintâiu.

Sau că d-l Dr., preumblându-se prin ţară şi esaminând boii, şi căutând ce origine au, a păţit ca Linné: „species tot numeramus quot diversae formae in principio sunt creatae.” [Numărăm atâtea specii câte forme deosebite s'au creat la început).

Sau că d-l Dr. admite principiile savantului Cuvier că: „tipurile vegetale şi animale sunt de la origină ceea ce sunt astăzi; adică sunt neschimbă-

cióse,” — căci alt-fel nu'mi pot explica cum póte să le cunoască originea, póte dupe sute de ani. —

Dar, dacă d-l Dr. ar bine-voi să admită dinpreună cu mine că: „fiinţele actuale şi în particular cele superioare, provin în urma unei transformăţiuni gradate şi progresive a fiinţelor primitive simple. Şi că caracterele fiinţelor organizate sunt fixe, numai pe cât timp circumstanţele sunt acelea, şi dacă ele se schimb, şi dupe sensul şi gradul schimbărilor făcute, organizaţiunea să modifice, şi se produc noi caractere a căror valóre póte fi specifică. Ce ne va răspunde d-l Dr. ?

Sunt de părere de cât a lăsa pe d-l Dr. să 'şi turbure ideile, şi pe noi să ne ţie în aşteptare până se va pronuncia, care cal póte îmbunătăţi caii din ţară; să 'i punem întrebarea care cal, bou, óie ne este dat de natură etc? Calul bulonez, orlof, arab, engles etc? şi atunci să fim pe pace că chiar fără să le dăm să mănânce, vor eşi minunaţi, de óre-ce *Magister dixit* (Maestrul așa a đis).

Pentru astă-dată termin đicând: „natura non facit saltum,” (natura nu face sărituri) nici unul din aceste tipuri, nu s'au format repede; tóte ameliorările câştigate de aceste animale model, sunt datorite numai timpului şi muncii nervo-musculare omeneşti.

Un medic veterinar.

LA ȚARĂ

Fortunatus et ille deos quonovitagrestes, Panaque, Sili vanumque senem, Nymfisque sorores!.....

Virgiliu (georgice).

Plictisit de sgomotul oraşului, şi ostenit de petreceri nesfârşite, cu sufletul coprins de tainici dorinţe şi cu inima umflată de multe neajunsuri, plecaiu la ţară.

Era în luna lui April aprópe de sfintu Gheorghe. Iarba 'şi întindea verdele său covor peste lunci şi peste deluri. Sórele scăpătase de pe orizont; paserile înveselite de răcórea serei sărbătoriau prin cântece venirea nopţei: privighetorile şi cucul dau ultimile

note cari deșteptau prin crângurile vecine e-courile mórte de un an. Mergem alene pe lângă crîng; roua 'mi udase ghetetele; o ră-córe amestecată cu parfumul florilor înbăl-sămătau aerul pe care 'l sorbiam nesățios. Cărduri neîntreprute de cucori apucați de nópte în regiunile cerului scotéu țipete ră-gușite, iar stoluri de ciori dădeu acel cântec vesel și plăcut. Mă uitam în sus; luciafărul scânteia ca un mare diamant. Eram coprins de o adâncă mulțumire care 'mi înduioșa i-nima până la lăcrămi.

Eram fericit!

Mergeam peste câmp îndreptându-mă către casă. Greerii începuseră a țării și dânsii, a-dăogând o notă mai mult în concertul câm-pén; cărăbușii sbîrnăiau, sburând în mii de cotituri și mulți în drumul lor se loviau de pălăria mea. Spre răsărit cerul începuse a se roși. Luna se înălța ca un glob enorm. Or-cine a vădut'o la orizont în noptile de vară poleind prin rațele sale erburile și crăcile arborilor, a simțit acea misterioasă impresiune care te face să-ți aduci aminte de maestrul universului.

Lătratul căinilor, pe de altă parte, se în-gâna cu vocile murinde. Nu se mai aușia nici cucul, nici privighetórea; cucorii popo-siseră de sigur lăsându-se pe pământ; rar câte un cântec de cucuvia înflora sufletul neadormit al călătorului. Greerii țîriiau me-reu de te asurdeau; un epure sări din n'a-înte'mi și 'mi făcu frică. Umbrele burueni-lor începură a mă neliniști, făcându-mă să in-trevăd printre anii copilăriei, stafii și draci, închipuiri de cari am rîs tot d'auna.

Singur în acest tablou nesfîrșit mergem mereu. Frica ce încercam din cauza umbrelor fantastice ce mă urmăreau, mă făcu să uit că mă află în mijlocul farmecelor naturei. Frica fugi când în drumu'mi întâlni țărani cari erau la sapă profitând de lumina lunii pline. — Atunci putui cugeta mai bine la frumusețea priveliștii, care se arăta de tóte părțile ochilor mei. Era de admirat acel ta-blou nocturn, scânteetor în reflexul razelor lunii ce veneau să se jóce până și pe sapele muncitorilor; țâncăntul cadențat al sapelor îndemna și mai mult pe muncitori a nu în-trerupe armonia ce se ridica din ele.

Ajuns la curte; (cum se dice pe la țară la casa proprietăței) intrai în casă; deschi-seiu un gîm de la una din ea, luai un scaun și m'aseșai în fața ferestrei. Luna um-plea casa; prin curte nici un sgomot, căinii dormiau visând la epuri, slugile ostenite cul-cate pe bătătură pe căpătăie de lemn; singur un biet purcel guîța cătând de mîncare, um-blând prin tóte părțile, deșteptând vr'un cu-coș adormit, sau măcăitul rațelor culcate pe bură în mijlocul bătăturii. Purcelul apoi a-dormi și el. Singur veghiind, cu ochi sperioși

mă uitam peste tot. Atunci gîndii la atâtea suflete cari și trec viața fără să știe, care n'au vădut o-dată sórele răsărind, sau licărirea vîzduhului pe lună plină; cari au privit ca banalități tóte aceste lucruri, tre-cînd viața pe covóre artificiale, pe paturi de puf, cari moleșese trupul, gînditori veșnic la umplutu bazunarului, și indiferenți la a-tâtea farmece ce natura a lăsat pentru im-prospătarea sufletului și a inimei.

Cuprins d'o tainică plăcere, luai condeiul schițând următórele două strofe din poezia ce voiam să fac și care a remas și ađi ne-terminată :

Pe cer perduți în zare trec cărduri de cucori
Ai dîlelor frumóse iubiți prevestitori
Ei vin cu vara în frunte și pe aripa lor
Port dulcea mîngăere dorită tutulor
In aer ciocărlia bătând din aripóre
In cântece se înecă la rațele din sóre
Iar cucul nebunatic prin note cadențate
Deșteptă amintirea momentelor uitate.

Satisfăcut puțin, mă vărâi în plapomă du-pă ce închisesem feréstra. Stând cu lumă-narea aprinsă mă uitam pe pereții odăei. Pe unul era prins *podul de pe Dunăre* lucrat de Loc-Colonel Papazolu; pe altul *mórtea lui Mihai vitézu*, iar mai aprópe de sobă chi-pul lui *Tudor Vladimirescu* cu portul de pe a-tunci. Gîndindu-mă la autorul portretelor și la chipul lui *Tudor* 'mi veni în minte zicé-tórea: „extremitățile se ating.“ Subt aceste impresiuni, stingend lumănarea, adormii.

* * *

A doua đi mă sculai fórte de diminéță. E-șii pe prispă; tocmai atunci se rāvársau zo-rile; cucóșii cântau necontent și îngănându-se păreu că se îndemnă care mai de care; gâștele gâgiiau; vrăbiile eșiseră somnoróse de prin cuiburi; rāndunelile stau gata să 'și ia sborul; țărani se deșteptau; vitele în mu-gete 'și luau calea mánate la pășune; căinii încovrigați în câte un colț se scăturau scu-lānduse; tótă natura era ast-fel în picióre ca și când ar fi simțit că asistă la ivirea sóre-lui; vānătorii mergéu să salute aurora prin salve de pușci; totul eșise din nópte. Sórele se întoreea iarăși, dupe ce sārutase cu ra-țele sale tótă lumea.

U. Cariadi.

Insectele care strică foele și rădăcinele cerealelor

(urmare).

2). *Agrotis sau viermii cenușii.* }

Am đis, în precedentul articol, că sunt de mai multe feluri insectele care au atacat ce-realele în'acest an.

Agrotis, numit de unii și Noctuela, s'a ivit în unele județe din Moldova și se mai găsește și acum la o adâncime órcare în pământ, căci au resistat umezelei și gerurilor. În județul R.-Sarat, după cât am cercetat, nu s'a produs acéstă uricóasă insectă, afară însă de câte-va larve din genul Agrotis (care coprinde vr'o 60 specii), prin grădini de flori și zarzavate, unde se pot distruge crisalidele acelor Noctuele bătătorinduse pământul în prejurul rădăcinelor sau, și mai bine, udându-se cu apă cu sulfo-carbonat de potasă.

Generalmente, speciile acestor destrugătoare insecte, de nópte, atacă sfecele (Agrotis segetum); varza, conopida (Agrotis brassicae); precum și florile. Rar însă fluturii ouă și produc generațiuni numeróse la câmp. Cu toate acestea lucrul se întâmplă, căci am găsit Agrotis prin unele holde de grâu de tómnă și secară din unele județe ale Moldovei.

Larva Noctuelei cerealelor trăește aprópe un an (din August pînă în Iuliu). În Iuliu se transformă în crisalidă și în August în fluture. Iarna pătrunde adânc în pământ și cu greu se póte distruge de ger sau umezelă. Primăvara reîncepe iarăși a strica rădăcinele, trăind și hrăninduse mai tot d'auna în pământ. Larva e aprópe tot așa de destrugătoare ca larva cărăbușului; crisalida seamănă cu un bob de bob, iar fluturele sbórá nóptea avênd antenele negre, aripele superióre cenușii cam roșii cu dungi și pete negre, aripele inferióre, ascunse sub cele alte, sunt albe, Larva e cenușie (cam rosă) cu dungi în lung și punte gălbue sau negricióse și mai ales când 'și capătă tótă dezvoltarea ei când se asemănă mult în mărime și formă cu unele omide de pe copaci, fiind de 3—4½ centimetre de lungi.

Aceste insecte, ce încep a se înmulți și la noi, trebuie să preocupe mult pe agricultori. Nu voi spune cultivatorilor că se ivesc în special în ținuturile mai réu cultivate, de óre-ce ar fi în drept să mă ridă căci este știut că producătoarele acestor larve devastătoare, adică fluturii, au aripi și pot a se duce și depune oulele chér prin locurile cele mai gunoiate. D'asemenea nu 'i voi povățui să 'și ude *câmpiele lor* cu soluțiuni de sulfo-carbonat de potasă sau să adune (*dupe ce se grăpésă*) larvele cu gășce etc — care nu scurmă — în pământ unde stau ascunse larvele și crisalidele acestei insecte, căci acei agricultori sunt în stare, cu drept cuvênt, să mă trimetă în căutarea Doctorilor, ei le voi spune să caute a distruge, de pot, *fluturii* cari produc larvele și.... să caute alte mijloce mai practice.

Lucrul e greu, fără îndoială; dar se pot pârli mulți din acei fluturi de nópte dacă în jurul holdelor, cari au fost bătuite de *Agrotis segetum*, se fac focuri în care vin — de

bună voe — fluturii să se ardă singuri.

Se mai dice apoi, dar nu pot garanta lucrul, că larvele acestea fug de óre-cari mirosuri, precum e acela de molift a cărui crângi se înfig pe locuri.

Dacă o holdă a fost distrusă tómnă de Agrotis nu trebuie să se mai resemene cu cereale de tómnă, căci e muncă zadarnică; insectele vor strica și acea semănătură, ci este bine, pînă se descuibă acele insecte din acel loc — fie că larvele mor de fóme lăsându-se locul nesămănat, sau că dispar din alte cauze, fie că fluturii 'și vor depune oulele aiurea — a se cultiva acel loc cu alte plante.

În numerele viitoare voi vorbi și despre insectele ce au bătuit cerealele în județul R.-Sarat.

(va urma).

C. C. Datculescu.

DESPRE LAPTE

și

APARATELE DE LĂPTĂRIE

(urmare)

Cetitorii noștri 'și reamintesc că în anul I al acestei reviste, sub titlul de mai sus, am vorbit în patru numere de acéstă artă derivată din cultura vitelor, deosebit de articolele d-lui Furtună asupra alegerei vacilor de lapte și asupra bólelor laptelui.

Am lăsat și lăsat deschisă acéstă rubrică, despre *Lăptărie*, căci sunt multe de dis — lucru ce vom face pe viitor în acéstă revistă.

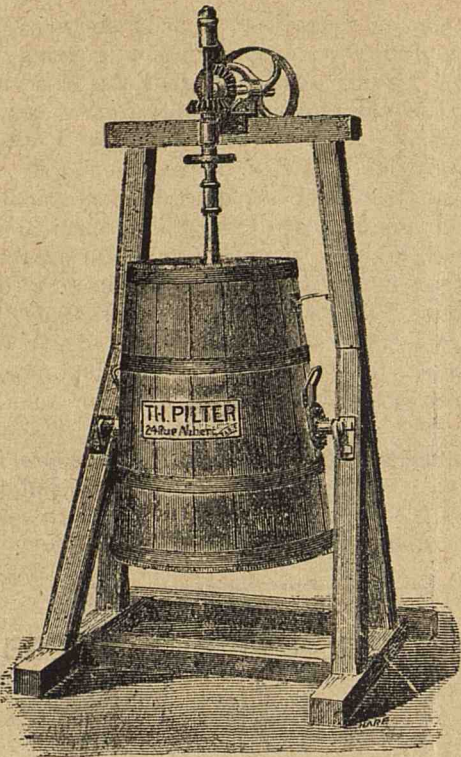
Pentru acest număr, traducem notele ce ne trimete d-l Th. Pilter, pentru a descrie ca mai competente câte-va aparate de lăptărie, înfăcișate de gravurile din acest număr:

*Putineiu*l danes de *învârtit cu manej sau cu abur* ca și cel de mână, danes (descriș în No. 24 an I al acestei reviste), e mult mai bun ca toate cele alte.

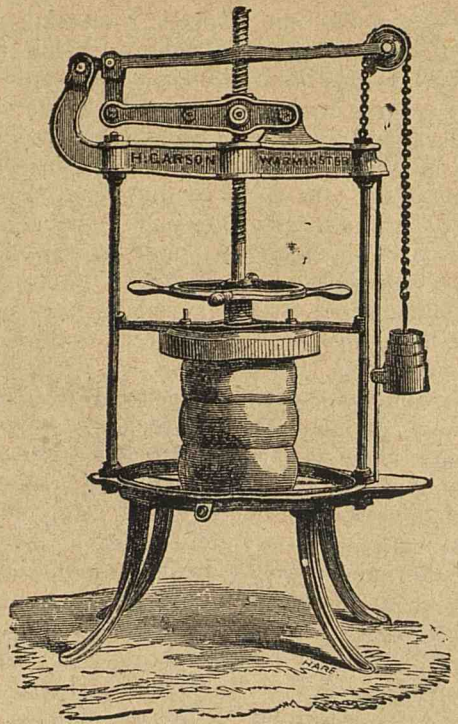
Ocupă puțin loc și bătătorul propriu dis, fiind cu totul deosebit de cele alte organe, costă mai eften reparându-se sau înoinduse, putând, din cauza acestei dispozițiuni avantajóse, a se transporta în un loc răcoros și sănêtos, la adăpostul or-cărui miros sau or-cărei umezele: se usucă lesne și nu capătă miros réu.

Aceste putineiuri se curăță lesne din cauza deschisătorei gurei lor, ce e mare și care înlesnește scufundarea, în putineiu, a unui vas plin cu apă caldă, precum se obi-cinuește în Danemarca, iarna, pentru a se încălzi smântâna.

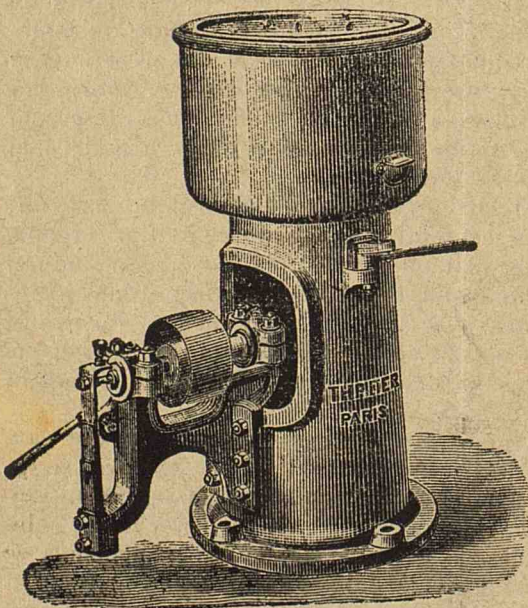
Prin acéstă deschisătură se póte supraveghia prinderea untului, precum și temperatura smântânei, fără a se întrerupe lucrarea putineiuului.

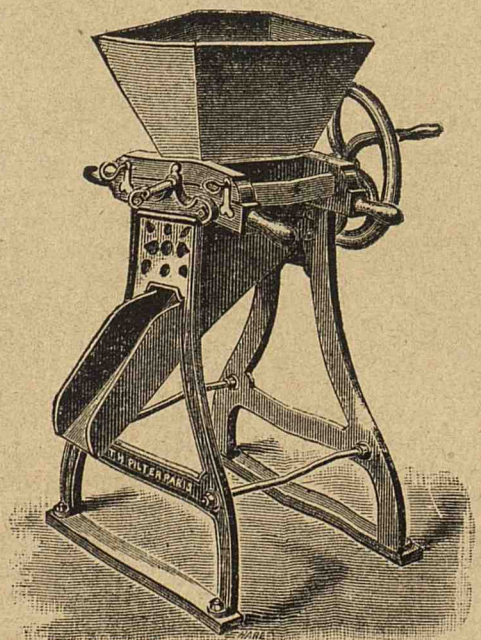
Putinein danes de învârtit cu manej sau cu abur, (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie” din acest No.).

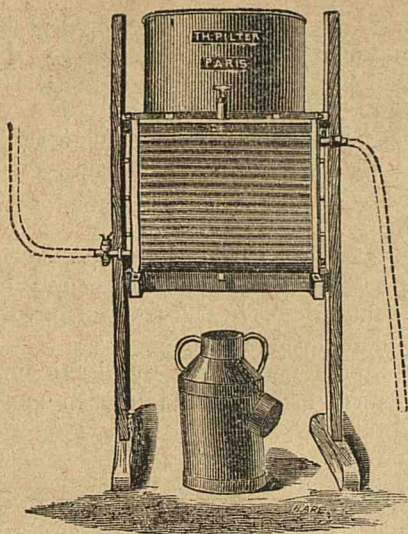
Tése pentru cașcaval, (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie” din acest No.).

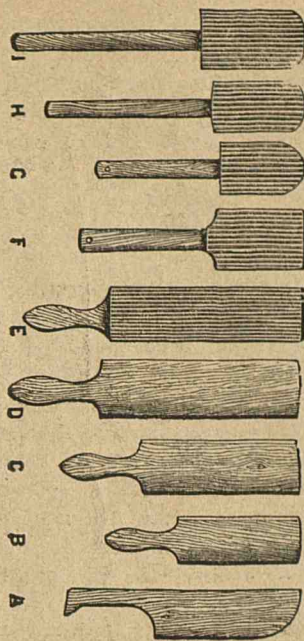
Mașina de spălat și seurs untul, centrifugă, (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie” din acest No.).

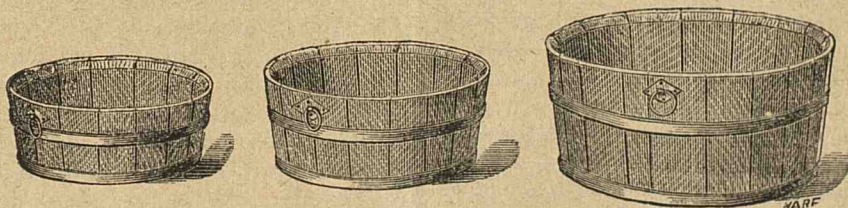
Morișca pentru lapte-acru, (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie” din acest No.).

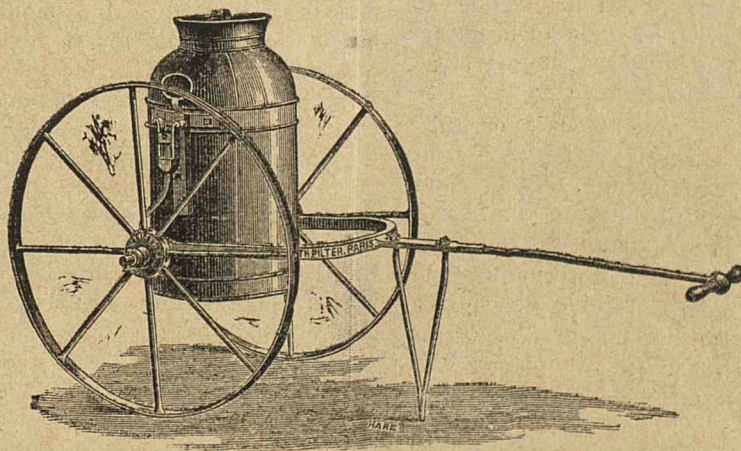
Răcitorul pentru lapte, (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie“ din acest No).

Lopețele pentru lăptărie, (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie“ din acest No).

Vase de lăptărie, (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie“ din acest No).

Cărucior de lapte sau smântână (a se vedea articolul „Laptele și aparatele de lăptărie“ din acest No).

Mașina de spălat și scurs untul, centrifugă. Or-care ar fi procedeul întrebuitat pentru a se spăla și scurge untul fie că untul se spală în mai multe ape în putineiu sau alte vase, tot'dauna pentru ca untul să fie spălat și scurs de or-ce urmă de apă sau lapte trebuiește multă vreme și multe manipulațiuni cea-ce produc și inconvenientul d'a se încălzi untul, d'a 'i schimba starea sa moleculară ast-fel că se alteresă calitățile sale de fineță, aromă și de lungă păstrare.

Acéstă spălare cu apă, scóterea îndată a laptelui din unt, se face de minune de bine cu mașina centrifugă, prin care deosebirea se face fără nici o apăsare sau manipulațiune.

Indată ce untul s'a granulat în putineiu, se adună cu o strecurătoare și se tórnă în un sac: cea mai mare parte din zer se scurge în filtrul ce se aședă în dată în mașină care face 700—800 învêrtiri pe minut.

Tot zerul se scurge; untul rămâne curat, aședat în formă de panglică la pereții sacului: operațiunea se face în trei sau patru minute. — Panglica de unt se desface fără nici o greutate cu lingura de lemn.

Tot cu acest aparat se pôte spăla untul, adoptându-se un aparat special.

Tesc pentru cașcaval. Acest aparat are asupra bolovanilor, și or-cărui alt corp greu (cu care se obicinuește a se tescui cașurele și cașcavalurile), avantajul d'a apăsa progresiv ca cu modul acesta să se scurgă zerul încet, și ast-fel cașcavalurile vor fermenta în mai bune condițiuni și se înlătură multe pierderi.

Morișca pentru lapte acru se învârtește cu mâna și scóte laptele acru bătut bine.

Răcitorul pentru lapte. Când laptele trebuie păstrat, fie pentru a se transporta de parte, fie pentru or-care alt cuvânt, e cu totul necesar de-a 'l răci îndată ce s'a muls și de-a 'l aerisi în același timp; alt-mintrelea alterațiunea se produce și laptele se strică iute. Acéstă răcire și aerisire se face cu acest aparat ce se compune din tuburi superpuse prin care curge apa ce trebuie să fie cât se pôte de rece. Laptele se tórnă pe exteriorul tuburilor; prin acest mijloc el se răcește și se aerisște îndată.

Când operațiunea e bine făcută, organisme, care pricinuesc stricarea laptelui, sunt distruse sau devin neputincióse. Laptele când ese din aparat are uă temperatură de 1 grad numai mai ridicat de cât temperatura apei.

Lopețele de lăptărie. Una din condițiunile necesare pentru reușita untului e d'a nu se atingea cu mâna smântâna sau untul. Aparatele de lăptărie trebuiește spălate cu apă caldă și dupe ce s'au curățat bine limpedite cu apă rece, și puse la aer. Alt mintrelea untul ia gust rău.

Seria de lopețele se compune din: A) lo-

petică cuțit de unt; B, C, D,) lopețele de diferite mărimi drepte; E) lopețică cu dungi; F) lopețică parisiană cu dungi; G, H, I) lopețele rotunde cu dungi.

Vase de lăptărie. Se fac de lemn cu cercuri galvanisate de diferite mărimi, de la 2 $\frac{3}{4}$ pînă 113 litruri. Trebuiește ținute tot d'una curate.

Cărucior de lapte sau smântână. Acest instrument e trebuincios pentru transportul laptelui precum și pentru păstrarea smântânei până se pune în putineiu.

Vara se pôte pune cutia de lapte în apă rece, iar iarna în apă caldă pînă în momentul bătutului.

D.

IGIENA

Despre atêrnarea bólelor de la climă și despre aclimatisațiune.

În cel din urmă număr al „Gazetei Sătenui“ am arêtat că clima are o influință indirectă asupra sănătății populațiunei, și că de la ea atêrnă în mare parte caracterul unui popor, bună-starea sa materială, și în general tótă viața sa culturală.

Clima însă mai influințesă direct și asupra bólelor, întru cât calitățile particulare ale fiecărui climat dau ocaziune nașcerii unor bóle anumite. Din acéstă cauză să pôte vorbi despre o *intinlere geografică a bólelor, întru cât adică felul bólelor obișnuite într'un ținut atêrnă de la felul cliimei.* Așa de esemplu frigurile galbene și cholera se ivesc și se întind numai în ținuturile calde și umede, pentru că germenii acestor bóle găsese numai în numitele ținuturi condițiunile priitore nașcerii și înmulțirei lor. Disenteria, apoi bólele de intestine și de ficat, să ivesc și stăruesc iarăși mai ales în țêrile de medă-đi, pentru că în țêrile calde, omul neavând trebuință de mâncare multă, un mic abus în cantitatea și calitatea bucatelor luate este în stare a turbura adênc funcțiunea acestor organe, contribuind la acéstă și impregiurarea că ficatul lucrêdă în țêrile calde cu mai multă energiă și produce mai multă fiere. Frigurile obicinuite încă sunt legate de o climă mai mult caldă, așa că ele nu se întind peste al 60-lea grad de latitudine nordică. Bólele de pele de asemenea domnesc mai ales în țêrile calde, din cauză că aci pelea se găsêște într'o activitate mărită (nădușelă și exhalatiune aprópe continuă).

Din contra în țêrile reci se ivesc mai mult bólele de plămâni, terminând nu arare-ori în năduf (emfisema) și în oftică, apoi inflama-

țiunile organelor interne și externe, reumatismele și alte bôle de rēcělă; tôte aceste din cauză că asprul aer al climei țerilor de miédă-nópte întărítă organele de respirațiune, și prin rēcirea diferitelor organe dă naștere la inflamațiunea acestora.

Atérnarea bólelor de la climă o putem constata și mai ușor în zona temperată, căci aci, de esemplu la noi, în timpul verei observăm mai mult bólele obicinuite în țerile calde, adică turburările organelor digestive: colici, urdinare, disenterie etc., pe când iarna se ivesc mai mult bólele obicinuite în țerile nordice, a nune suferințele căilor respiratorii și bólele de rēcělă: tuse, pneumonii, pleurite, angine, reumatisme etc.

Aci ar fi locul să vorbim și despre *endemi* și *epidemii*; dar pentru că dorim a descrie mai pe larg nu numai cauzele și mersul endemiilor și epidemiilor, ci și mijlócele prin cari se pot combate aceste bóle molipsitoare, ne rezervăm dreptul de a le trata într'un capitol separat:

De o cam dată să ne ocupăm cu *aclimatizațiunea*.

Omul are din norocire însușirea de a se deprinde să trăiască într'o climă nouă, neobicinuită; acésta însă numai atunci, dacă deosebirea dintre clima patriei sale și a locului unde s'a mutat nu este prea mare. În asemenea casuri de sigur se petrec în corpul omenesc niște schimbări ascunse, în puterea cărora funcțiunile celor mai principale organe se acomodează, se potrivesc cu timpul nouilor împrejurări. Acésta întocmire sau prefacere a organelor omului după trebuințele noului climat se numește *aclimatizațiune sau aclimatațiune*.

Din contra trecerea grabnică a omului într'o climă cu totul diferită de cea a patriei sale este foarte periculoasă. Să nu ne mirăm de acésta, căci în asemenea casuri omul părăsește de o dată obiceiurile și traiul de până-acum și se expune unor influențe nouă, cari prea ușor 'i pot vėtéma sănătatea, din cauză că organismul său nu e întocmit pentru ast-fel de schimbări mari. Fie-cine pôte constata și șcie că adese-ori numai schimbarea felului hranei, cu care ne-am obicinuit, pôte să ne facă bolnavi, chiar dacă noua hrană este foarte bună; stomacul adese-ori nu o suportă, din cauză că ea nu se potrivește cu obiceiurile noastre de mai înainte, și din cauză că stomacul și întregul organism încă n'au avut timpul necesar a se acomoda felului nouelor mâncări. Cu cât mai periculoasă va fi așa dară permutarea unui Europén într'o climă ferbinte, sau mutarea în aspra climă a țerilor de miédă-nópte a unui om crescut la tropice, unde pe lângă nutrirea sa mai schimbă tôte obiceiurile de mai înainte. A tari schimbări repedi de obiceiuri, de aer, de

mâncare, se plătesc adese-ori cu mórtea!

Putința omului de a se acclimatiza este mărginită. Sunt multe ținuturi, mai ales la tropice, în țerile ferbinți, unde cei veniți din zonele temperate și mai ales din cele reci nu se pot acclimatiza nici-o dată, așa de exemplu insulele Sumatra, Java etc. în general tôte locurile jóse și umede, câmpiele mlăștinose, comunele de lângă malurile mărilor și porturile, căci aceste locuri jóse sunt bântuite de bóle endemice: friguri galbene etc., pe cari străinii nu le pot suporta.

În general omul se pôte mai ușor acclimatiza când trece dintr'o climă caldă într'alta rece, mai greu însă când se mută dintr'o climă rece într'alta caldă sau ferbinte. Mai ales copiii mici, sub 5 ani, cari au trecut cu părinții lor din Europa într'o climă ferbinte: în Egipt, în India apusenă etc., mor aproape fără escepțiune; ear copiii mai mari suportă mai ușor acésta climă, când ea e secă sau uscată, nu însă și când ea e umedă.

Stabilirea Europeanilor, colonizarea lor în aceste ținuturi numai atunci este posibilă, când ei intră în legături de căsătorie cu indigenii, dând ast-fel naștere la o varietate nouă de ómeni. Alt-fel cele mai multe colonii s'ar stinge, din cauza morții copiilor și a lipsei de urmași.

Cei ce doare sau sunt siliți a emigra în alte climate, trebuie să aibă în vedere înainte de tôte *timpul permutărei*. Ca regulă generală e de observat că convine mai bine a se strămuta în noua țară în deursul aceluia nutimp, în care temperatura și schimbările atmosferice corespund mai mult climei patriei abandonate. Europeanul vrând a emigra într'o țară tropică, va face bine a alege timpul iernei tropice, când aerul e mai răcorit și mai uscat; ear locuitorii țerilor calde sau ferbinți vor căuta a se muta în ținuturile din spre miédă-nópte în decursul verei, adică atunci când clima din noua țară se cam apropie de cea din vechia lor patrie. Când însă clima din noua patrie diferă prea mult de cea din țara părăsită, emigrantul trebuie să prefere a face călătoria cu mai multe intreruperi, oprindu-se cât-va timp la fie-care stațiune principală, spre a se obicinuia deja în decursul călătoriei cu schimbările climatice.

Ajunși în noua țară, străinii trebuie să-și părăsescă pentru tot-d'a-una vechiele obiceiuri. *Modul de trăit al indigenilor* să le servescă de esemplu demn de imitat. Din climă temperată sau rece ajunși în țările cu climă ferbinte, străinii vor pădi următoarele reguli igienice: a mânca puțin și substanțial (carne, ouă, pâne), cu adause aromatice spre a deschide apetitul (ardeiu, piper etc.); a evita mâncările grase, legumele, beăturile alcoolice, (afară de cafea) și abuzul de fructe; a munci numai dimineața și séra și a lăsa mijlocul și

lei pentru repaus și somn; a se îmbrăca cu haine largi, cari vor fi ȋiua de pânză ear n pnea de l n ; a face des băi reci; și a'și feri bine capul de arșița sórelui.

De asemenea cei-ce din vre-o țară cu climă caldă s'au permutat într'o climă friguros , vor imita întru t te pe locuitorii patriei celei nouă, at t cu privire la felul și cantitatea m nc rilor și b eturilor, c t și cu privire la locuință, îmbrăcăminte, muncă și alte obiceiuri.

Pentru cei ce emigr z  într'o nouă patrie este importantă și * n lțimea peste suprafața mărei a locului*, unde emigranții doresc să se stabilesc . Cei veniți în ținuturi ferbinți trebuie să se feresc  după putință a se aședa în porturi la c stele mărilor și pe c mpii j se și umede, prefer nd locurile înalte, munt se, deschise și uscate. Din contra cei sosiți în climate reci sunt ținuți a'și alege locurile j se, mai ales văile adăpostite de v nturi.

Sunt interesante detaliile relative la traiul și obiceiurile locuitorilor din diferite zone climatice, întru c t ele sunt efectul felului climatei; dar a le înșira aci, ar fi să ieșim din marginele puse unei igiene generale. Inchei m deci studiul climatei, și, conform programului făcut în No. 4 an I al »Gazetei Sătenului,« vom trece cu altă ocaziune la capitolul al IV-lea »despre locuință.«

Dr. Octaviu Blasianu.

PĂSTRAREA FRUCTELOR IARNA

 n numărul 10 an. II, s'a ar tat modul cum se p str d  strugurii, iarna.

 n acest număr (explic nd gravurele din No. 12 an. II, care sunt singurele gravuri rămase neexplicate în *Gazeta Sătenului*, din pricină că d-l X., se oferise a face un articol asupra lor și... a uitat) voi ȋice câte-va cuvinte asupra conservării perelor și merelor mai mult timp.

Se culeg —  n general — fructele, când sunt aprópe des v rșit c pte, cu m na sau cu un băț cu c rlig; nici-o-dată însă lovindu-se cr ngile cu pr jine sau scutur ndu-se copacul. Unele specii însă trebuie culese înainte d'a fi c pte des v rșit precum: Perele Ducesa d' nguleme, beur  clairgeau, Perele t rt cuțe aș  de bune ce se găsesc ch r pe la săteni, și care pot ține p n  în Februarie.  n nici un cas, însă, fructele nu trebuie să se cul g , or-c t ar fi de tomatice, dupe ce cade bruma și mai ales speciile cu c ja subțire.

Dupe ce se culeg se țin în un loc aerisit, două trei ȋile, apoi se așeză în un loc unde să nu fie nici prea cald nici prea rece (6—10 grade d'asupra lui 0) și mai ales neumedos și la întunec.

Sătenii noștri p str s , de multe ori, merele și perele în cl ile de f n, în chilere sau prin pod vir te în gr meȋile cu mălai, meu etc.

Cel mai bun mijloc d'a se păstra și d'a se putea alege și m nca fructele îndată ce s'au copt des v rșit și nu s-au stricat sau 'și-au pierdut aroma, e d'a se păstra pe tăblii în un local bine închis, fără umeȋel , întunecos și cu o temperatură neschimb ci s . Fructele nu trebuie să se atingă unele de altele; ele se cercet s  adesea-ori pentru a se duce afară cele ce încep a se strica. Or-c t ar fi de uscat localul, unde s'au aședat fructele, umeȋel  tot se produce, din fructe. Se alungă pun ndu-se cărbuni de lemn, var nestins sau acid sulfuric care au proprietatea d'a trage umeȋel .

Rafturile pentru păstratul fructelor,  nf cișate de gravurele din No. 12, sunt  nlesnici se. Se fac din vergele de lemn în tăblii susținute cu vergele de fier, put ndu-se desface și str nge c nd nu servesc, precum se arată în gravură. Lemnul acelor rafturi trebuie să fie uscat, nu e nevoie să fie v psite.

  Dacă se țin în u  odaie multe fructe și e bine astupată se produc gaze mefitice care pot asficsia. Trebuie a se lua tot-d'a-una, în m n , u  lum nare aprinsă și numai dacă arde să stai în'întru. Sfeșnicile  nf cișate în acel număr sunt fórte  nlesnici se și se  ntrebuinț s  pentru grădină f c nd același serviciu ca or-ce felinar, cu deosebire că sunt mai frumoșe și mai  nlesnici se. Lum narea se ridică de un resort de s rm , treptat cu arderea, și sfeșnicul p te lua forma pentru a se agăța de zid.

Cum să p str s  fructele de vară, t mna, dac  odaia are lamin  și mușcele au pe unde pătrunde, ele se adan  în mare număr. Pentru a le prinde fără ca să fie nevoie d'a se pune h rtie-otrăvită (care nu trebuie să se mai întrebuințeze nicăeri), se obicinueșce — precum și prin odăi — sticla arătată de una din gravurele din acel număr.  n fund se pune apă cu săpun și puțin zahăr prin prejur; mușcele se adună,  ntr , și nu mai pot eși. A se pune în acea apă puțin apă tare, a cărui miros, are proprietatea d'a atrage mușcele.

De multe ori, mai ales dacă se pun fructele și pe jos, ș recii fac mari stricăciuni. Ei trebuie alungați sau uciși, și cum e tot d'a-una primeȋdios, a se pune otrăvi, c pc nile sunt de mare ajutor. C pc nile, arătate în No. 12, sunt destul de eftene și bune și așt ȋi se găsesc mai peste tot locul.

Pas rele, care strică de multe ori fructele în copaci, pot a se isgoni sau prinde *vii* cu c pcana care are  nprejur u  rețea, precum se observă la una din acele gravuri.

C. C. D.

Din cauza mai multor greșeli tipografice strecurate în acest articol din No. trecut, 'l reproducem, din nou aci, după corectura autorului.

1885

APA TRECE, PIETRILE RĂMÂN.

Din sînul sêu adînc, apa, în cursul ei furios, a mai aruncat la mal o piatră pe care *trecutul*, acest pescar în veci nesățios, a prins'o în mreața sa, și trăgînd'o la țermul întărit de sute de asemenea vînaturi, o înțepenesce lîngă cele-l-alte, aruncînd, apeii, în ironica sa bucurie, un hohot, uă scrișnă de rîs îngrozitor, în care nu resună decît aceste vorbe: *Te mișci fără simțire nu știi că te-am furat!*

Și pietre de acelea se vîd preserate tot atît de multe pe căți ani au trecut de cînd timpul și apa, și *totul* s'a creat.....

Fie-care din ele rămân, în vecinicie, ca monumente sacre a tot ce'a dispărut.

Pe piatra cea din urmă ce nu e óre scris?

Să închidem, o secundă, ochii de pămînt, și să dăm, — prin forța voinței — ochianului nostru spiritual, tótă puterea de pătrundere ce el singur are de a vedea, și a alege pentru fie-care din noi, pietricica care, unită cu tóte cele-l-alte, a format piatra anului trecut.

Din piatra cea mare, mai multe bucățele s'au deslipit și cad prefăcîndu-se în praf.

Vîntul, cu o mică suflare numai, le pulberă ușor.

Acele pietricele au fost a fin-

țelor, care, avîndu-și firul vieții ajuns la capăt, din lume au pierit. Toți acei cari am rămas, toți acei care au înlocuit pe acei dispăruți, toți, și fie-care avem, pagina vieții noastre de un an, scrisă pe pietricica noastră, și aceea împrejură căreia stau lipite ale noastre, este a *Timpului* care ne tîrășce după el pentru a fi mai sigur că în fuga lui nebună ne va trage pe toți, creșdînd că, în vîrtejul vîntului care 'l conduce, ne va ameți de ajuns pentru ca o dată cu *el*, adică cu anul trecut, să sbóre totul din amintirea noastră cum dânsul a sburat!.....

Dar, *timpule!* Tu care dispui de tot în lume. Tu care numeri secoli, și numeri și secunde; tu care în fericire nu te ajunge nimeni de cît numai ca să credă că a fost un vis atît fugi de iute, și stai a lene acolo unde nenorocirea, fără a striga macar o dată: *pădeșce-te*, intră dînd de silă ca să sórbă, cu toți, din cupa cu otravă în care ea s'adapă.

Timpule, tu care domnești în lumea întregă; tu care numești an a ochilor clipire; tu care ștergi realul, și lași, ca mîngăere sau ca gróză négră, eterna suvenire, a trebuit o dată ca omul ce alérgă, fără ca vr'o dată să te pótă prinde, cu mintea să te'ajungă, și încă să te'întrecă prin proverbul care țice, proverbul român: *Apa curge, trece, dar pietrele rămân!*

Maria Dăculescu.

DIN ȚARĂ

Domnii A. A. Plagino, prefectul județului Putna, și Vălvorianu, prefectul de Dolj, și au dat demisiunea; cel dintâi pentru că n'a voit, sub prefectoratul său, să se facă ingerințe, la alegerea de deputat al Col. III de Putna; iar cel d'al doilea fiind-că, nepermițând a se face ingerințe la alegerea senatorului Col. I de Dolj, a fost silit să și dea demisiunea. Regretăm însă că același lucru n'a făcut d. Plagino, când era prefect în județul R.-Sarat pe vremea alegerilor și când *sub prefectoratul său* s'au făcut ingerințele cele mai grozave la colegiul al III-lea.

Cu toate acestea noi complimentăm pe d-l Plagino, precum felicităm pe d-l Vălvorénu, pentru atitudinea d-lor de deunădi.

Apropos de demisia d-lui Plagino, vedem diarul din Focșani *Luptătorul* încadrat în negru ca semn de jale pentru plecarea Prefectului, d. A. A. Plagino.

Credem că proiectul guvernului pentru monopolizarea, în *folosul statului*, a cârciumelor din comunele rurale, se va retrage, în fața atitudinii ostile pentru acest proiect a deputaților majorității.

Noi am dori că în acest fericit cas, să vedem minoritatea din Camere cerând *ea* a se vota monopolul cârciumelor însă în *folosul comunei pentru școlă și biserică*, precum neuitatul C. A. Rosetti 'l propusese, iar nu a *statului*.

Dar cum guvernul are nevoie de 6 milioane lei prevăduți în bugetul exersitiului viitor, guvernul cere cel puțin a-i se vota vr'un impozit nou, bunăoră pe mori, făină, bijuteriilor și a or-ce este de lucș.

D-l General Fălcoianu, principalul autor al așederei gărei R.-Sarat la o depărtare de 2 kilometri de barieră etc. etc., nu mai e ministru. Se crede că în curând d-l D. Sturza, ministrul școlilor, 'l va urma, de ore-ce majoritatea guvernamentală din Camere nu'l mai vroesc.

La alegerile parțiale pentru camerele legiuitoare, de deunădi, s'au ales:

Generalul N. Haralambie, (oposiție liberală) senator în col. I. de Dolj, cu 112 voturi contra 39 date d-lui Calețeanu și 7 date d-lui P. Cernătescu.

La col. I de Botoșani d-nu Sava.

La colegiul al 3-lea de Argeș s'a ales d-l Mucenic Dinescu, cu concursul administrațiunei, contra d-lui Vintilă Rosetti.

La colegiul al 3-lea de Putna, d. N. Mircea candidatul guvernului, contra d-lui Pană Buescu.

Ne ar fi plăcut, negreșit, mai mult să fi văduț și săteni independenți în Cameră, însă nu ne place ca d-l Mucenic Dinescu, care era în oposiție pînă deunădi, să esă deputat numai grație înrolării în armată a foștilor săi amici, ingerințelor, sinuciderilor și a renunțării ideilor d-sale din'ainte, numai și numai ca administrațiunea să i facă pe pofta inimei alegându-l, într'un colegiu care dăduse atâtea probe de independență, cu or-ce preț deputat.

Nu e d'asemenea glorie pentru Vrăncénu N. Mircea d'a fi isbutit să ajungă legiuitor grație bătelor și capetelor sparte a le fraților săi săteni-câmpeni cari nu voiau a vota pentru candidat poruncit de guvern.

D-l Ghițescu, care s'a ales fără luptă și fără ca să fi avut adversar, la coleg. al III-lea de Sucéva, credem că nu atribue meritul alt-cuiva de cât Prefectului d'acolo.

Noi 'i felicităm pe toți, dorind în special deputaților săteni că o dată ce și-au ajuns ținta — deputăția! și au fost validați ca bine aleși — să uite grație căror mijloce sunt în Cameră și să lucreze, fără șfială, pentru binele populațiunelor noastre rurale. Numai atunci vom mai uita căror mijloce.... uricioșe datorez alegerea d-lor.

Se dice că cererea adresată de unii Gălățeni, pentru strămutarea curței de apel din Focșani, în Galați, va fi satisfăcută, de ore-ce d-l Eugeniu Stătescu, ministrul justiției, opiniasă tot ast-fel mai ales în vederea apropierei Curței de Dobrogea.

În Focșani se crede că d'astă dată cei doi inimici, d-nii Voinov și Săvénu, și toți d'acolo se vor uni pentru a protesta și a se opune acestei mutări. Pe lângă avantajul Curței, Gălățenii vor avea un liceu ca cel din Focșani, de ore-ce secțiunile Senatului au admis proiectul de lege pentru transformarea gimnasiului din Galați, în liceu.

În curând se vor întruni în București, plenipotențiarii cari să negocieze pacea între sârbi și bulgari.

Anunțăm, cu regret, încetarea d'a mai eși a patru diare: *Posta* și *Oriental român* din Galați, *Cantarul* din Craiova și *Independenta Română* din Buséu. Căteși patru din cauza indiferentismului cetitorilor. Credem că *Posta* trebuie să reapară de ore-ce în capul ei sunt doi oameni nu numai învęțați, dar și de inimă, D-ii C. Resu și M. Pacu, căroră, oameni nu mai puțin meritoși ca d-nii Ion Plesnilă, Panait Nica, Ilie Doiciu și alții, vor da sprijinul aceluia așa de bun diar, care și de înțatase de atâtea ani un loc așa de onorabil în presa română.

Sătucénu.

DIN LOCALITATE

Am primit darea de sémă și bilanșul creditului agricol din R.-Sarat, pe anul 1885.

Constatăm, cu plăcere, că creditul nostru agricol bine și inteligent condus de d. Administrator I. Bărbucenu — e pe uă bună cale.

Dupe gerurile bobotezei; pardon, a căldurelor Bobotezei, când și în urmă, a plouat și fulgerat (ba chiar trăsnit prin alte județe) holdele începuseră a înverși bine, ba chér am observat răsărind unele secări târșii. Timpul însă s'a schimbat din nópcea spre 17 și am avut bucuria a vedea din inéța pământul acoperit de vr'o trei degete de zăpadă.

Prin locurile care n'au tinut apă multă nu cred s'e fi suferit cerealele de geruri. Erburele rele, însă, care n'au rădăcinele vivace și care se desvoltase mult prin locurile semănate timpuriu, multe s'au stricat. Ast-fel rapia sălbatecă, care propășise atîta prin unele locuri, s'a destrus cu totul. Deci fericiți plugarii cărora le es rapia prin grâne, din scuturătură, érna, iar nu primăvară!

D-l Ulise Cariade, judecătorul de ocol R.-Sarat, s'a numit supleant la Trib. Botoșani. In locul d-sale s'a numit d-l I. Negrénu.

Regretăm plecarea d-lui Cariade.

In nópcea de 12 Ian. s'a găsit pe șoseana Grebăn-R.-Sarat locuitorul Nic. Iosef Popa din acest oraș cu capul spart și plin de sânge. El fusese torturat și furat, de cei 42 lei ce avea, de călărașul (excadron III local) Ghiță Mihalcea și de G. Baboi. Inculpații, cari s'au depus, négă faptul. Nenorocitul locuitor e în priméjdie de mórte la spitalul județian.

Ministerul de interne pune greutăți în numirea d-lui Ghiță Spălățelu ca sub-prefect la pl. M-de jos și orașul. Se dice că din pricină că d-l Bănică Zisu, care demisionase din acel post, reclamase că 'și a dat demisiunea de óre-ce nu 'i s'a acordat un congediu.

S'a pus la dispoziția județului suma de 200,000 lei votată de Camere pentru construire de clădiri pentru Tribunal și Penitenciar.

Comitetul n'are nici un plan sau lucrare pregătitoare, pregătit și nici inginer.

Lipsind d. Dr. D. Cristescu din județ, starea mintală a omorătorului Ion Mihai Icovoiu n'a fost examinată de medici, de óre-ce nu s'au întrunit.

Gh. Vasile Dumitru din Budești, Petrache Aleese Chiric și Vasile Tudor Rotaru din Urechești, autorii torturării și predării, de la 24 Mai 1885, a d-lui Négu Dan din Budești, vor fi judecați în Martie de jurați.

Ordonanța definitivă de urmărire s'a semnat la 14 Ianuarie corent.

Inculpații torturase pe Zamfira soția lui Négu Dan și pe servitorea lor Safta. Apoi furară casa de fier pe care spărgend'o în gârla Cârcei, au lóat conșinutul ei în bani, efecte și sentințe definitive în valóre de 50,000 lei. C.

BIBLIOGRAFIE

»Duoi exilați: Neculae și Alexandru Ciurcu« este titlul unei broșuri de 40 pagine, scrise de un amic intim al familiei Ciurcu.

Ca vechiu prieten al familiei Ciureu, am salutată cu viuă bucurie aparițiunea acestei broșuri, și cetind'o am rămas prea satisfăcut când am putut constata că autorul, în loc d'a întrebuița fraze fulgerătoare contra gu-

vernului, care a expatriat p'acești nenorociți bărbați fără nici un motiv legal, păstréază în tótă scrierea sa cea mai esemplară obiectivitate; s'e mărginește a înșira numai fapte positive, și lasă pe cetitor să tragă el însuși conclusiunile ce va crede.

Făcend biografia familiei Ciureu, autorul ne dovedește că N. Ciurcu a fost cetățén român pentru că s'a bucurat de tóte drepturile civile și politice, fusese alesul poporului în imprejurări importante, represintase țara în diferite ocațiuni față de sublima Pórtă, și este unul din acei meritoși bărbați, cari la 1848 au lucrat la ridicarea României, punend și el o piatră la temelia actualului stat Român; iar fiul s'eu A. Ciurcu a fost și el cetățén român, pentru că, deși născut în Transilvania (în timpul aflărei provisorice a părinților s'ei în acea țară), el este »copilul« născut în țară străină din un Român, iar copii născuți în aceste condițiuni, ce 's prevăđute în art 10 al cod. civ., nu pot fi calificați de străini.

Ne mai dovedește autorul că nici bētrănul nici tēnérul Ciureu n'au avut nici o legătură cu societatea »Carpații« și neautorii proclamațiunei »Iridentei Române,« — adevér incontestabil, căci eu însu'mi, fiind în cōntact cu N. și A. Ciurcu, m'am convins că ei, ca și mine, au desaprobat cu desevēșire proclamațiunea, ceea ce A. Ciurcu a făcut și în jurnalul s'eu »Independance Roumaine.« — Resultă deci că proclamațiunea a servit guvernului numai de pretecest de a putea expatria pe A. Ciurcu, pe când cauza adevérată a fost numai dorința ferbinte a d-lui D.Sturza de a opri cu ori-ce preț aparițiunea numitului jurnal, în care scop a espulsat și pe bētrănul Ciureu, pentru ca nu cumva tatăl s'e pótă a continua scóterea jurnalului fiului s'eu.

Broșura mai e interesantă și din alt punct de vedere. Ea descrie în detaliu acele șcene și fapte din 1848 și din istoria mai nouă a patriei, în cari N Ciurcu a jucat un rol principal, și ast-fel cetitorul va găsi în broșură multe episoade de importanță generală.

Recomand deci tuturor celor iubitori de adevér lectura acestei broșuri, și închei dorind »să dea Dumnezeu ca Țara Românescă s'e aibă numai așa buni români precum au fost« și sunt Neculae și Alexandru Ciurcu, căci atunci țara nu va mai fi expusă a suferi rușinea expulsării cetățenilor s'ei, fapt blamat de tótă lumea și desaprobat până și de diarele maghiare, cari scriiau: »Ungurii n'au cerut guvernului român s'e se facă gendarmul lor.« Guvernul a fost în această afacere mai antinațional de cât chiar dușmanii nēmului nostru. Să sperăm însă că se vor găsi mai curénd sau mai târșiu Români, cari s'e pótă spăla această négră pată din istoria »României Independente.

Un alt prieten al familiei Ciurcu.

AL. P. TATARANU, ADVOCAT

Anunță onorabila sa clientelă că de la 15 Noembrie, urmând a merge în Capitală la Camera, nu se găsește la domiciliul său de cât Marțea în toate săptămânile, când se pot angaja atât pentru procese din acea zi, cât și pentru cele din cele-lalte zile ale săptămânei. (20—6).

VIN roșu, alb și profir, din recolta anilor 1883, 1884 și 1885 se găsește de vânzare la via din Coroteni cu prețuri moderate.

A se adresa D-lui C. C. Datculescu sau D-nei Sofia Datculescu, R.-Sarat.

Th. Pilter, 24 rue Alibert, Paris. Mașini și aparate agricole, instrumente de lăptărie perfecționate.

Medalie de Argint
Jasi 1884.

TIPOGRAFIA

Gazetei Sătenului

R.-SARAT.

Se însărează a priimi or-ce comande atingătoare de arta sa precum :
Cărți de literatură, de științe și didactice în toate limbile latine, Diare, Afșe, Circulări, Registre pentru toate speciile de servicii, Compturi, Memorande, Cărți de vizită, Bilete de muntă, etc. etc.

PREȚURILE VOR FI CELE MAI CONVENABILE.

Medalie de Argint
Jasi 1884.

Vilmorin-Andrieux, 4, Quai de la Méjisserie, Paris. Tot felul de semințe de arbori, legume, flori etc. etc. (a. l).

DIPLOMA DE ONORE CL. I EXPOS. JASI 1884.

GRADINELE DE ARTA ȘI DE COMERT DIN IAȘI, A LUI

MEDALIE ARGINT ȘI 30 GALENI EXPOS. 1865.

ANTON GRABOYESCHI

Copaci de ornament, fructiferi, Trandafiri, Viță de vie, Camelii, diferiți arbuști și plante pentru grădini și sere. Semințe de flori și de legume etc.

Prețuri reduse.

Arbori robuști, Meri, Peri, Cireși, Vișini, Prune, reine claude, altoiți de 3 ani de la 1 leu pînă la 1 leu 50 bani. Caiși, Persici, de la 3 lei pînă la 3 lei 50 bani.

<p>Catalogul tuturor speciilor și varietăților se trimite tuturor doritorilor, gratis și franco.</p>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">100 Arbori fructiferi după alegerea noastră costă</td> <td style="width: 50%; text-align: right;">100 lei</td> </tr> <tr> <td>100 " și tufăriș pentru ornament</td> <td style="text-align: right;">40 "</td> </tr> <tr> <td>100 Vițe de vie diferite specii</td> <td style="text-align: right;">35 "</td> </tr> <tr> <td>100 " " " Bordeaux și diferite tămâiose</td> <td style="text-align: right;">50 "</td> </tr> <tr> <td>100 Castani de la 2 pînă la 3 metri.</td> <td style="text-align: right;">140 la 200 "</td> </tr> <tr> <td>100 Căcăde (pomșoră) diferite specii</td> <td style="text-align: right;">25 "</td> </tr> <tr> <td>100 Rose (trandafiri) dela 1 m. la 1, 50 c. m.</td> <td style="text-align: right;">250 la 300 "</td> </tr> </table>	100 Arbori fructiferi după alegerea noastră costă	100 lei	100 " și tufăriș pentru ornament	40 "	100 Vițe de vie diferite specii	35 "	100 " " " Bordeaux și diferite tămâiose	50 "	100 Castani de la 2 pînă la 3 metri.	140 la 200 "	100 Căcăde (pomșoră) diferite specii	25 "	100 Rose (trandafiri) dela 1 m. la 1, 50 c. m.	250 la 300 "	<p>Arbori se trimet după dorința pîcti sau înalți, altoiți jos pentru spalieruri, sau mai sus pentru livezi și creștere naturală.</p>
100 Arbori fructiferi după alegerea noastră costă	100 lei															
100 " și tufăriș pentru ornament	40 "															
100 Vițe de vie diferite specii	35 "															
100 " " " Bordeaux și diferite tămâiose	50 "															
100 Castani de la 2 pînă la 3 metri.	140 la 200 "															
100 Căcăde (pomșoră) diferite specii	25 "															
100 Rose (trandafiri) dela 1 m. la 1, 50 c. m.	250 la 300 "															

Acest vechiu, mare și cunoscut stabiliment horticol din prejurimea Iașului, și are reputația sa făcută în România. Mai multe hectarii de pământ sunt ocupate cu grădini și sere unde se înmulțesc și cresc diferite vegetale de podobă și de fracte sub îngrijirea cea mai mare.

Comențele se pot face și la administrația *Gazetei Sătenului* de unde se pôte lua toate înformațiunile asupra condițiilor și modului de plantare și cultivare.

Personele care comand pentru întăia oră și voese a li se expedia prin ramburs, sunt rugate a trimete costul pe jumătate înainte.

Tote plantele, arbuștii și copacii se trimet bine ambalați, bine scoși ast-fel ca *prunderea să fie sigură*.

Ori-ce comandă se execută *îndată și conșcincios*.
Se pôte executa decorațiuni, buchete, ghirlande, corone etc.

DIPLOMA DE ONORE
1883, MEDALIE
DE AUR EXP. 1882.

MEDALIE
DE BRONZ. EXPOS.
1868.